

Vlaanderen
is erfgoed

Opheffingsdossier

Beuk Domein Egmontkasteel

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Opheffingsdossier:

Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen, meer bepaald de beuk,
Zottegem, Heldenlaan 92 – monument (gedeeltelijke opheffing)

Onderwerp

Benaming: Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen, meer bepaald de beuk

Adres of ligging: Heldenlaan 92, Zottegem

Dossier

Type dossier: opheffingsdossier (Gedeeltelijke opheffing)

Dossiernummer: 4.001/41081/107.1

Bescherming

Beschermd als: monument

Beschermingsbesluit: ministerieel besluit van 12 januari 1987

URI Besluitendatabank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/bsluiten/2258>

Inventaris Onroerend Erfgoed

URI Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9408>

Samenvatting

De bescherming als monument van een deel van het Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen, Heldenlaan 92 in Zottegem, meer bepaald de beuk, wordt opgeheven, omdat de erfgoedwaarden van het beschermde goed onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

Op 25 januari 1990 is de beuk omgevallen tijdens een storm. De beuk is verdwenen en werd niet vervangen.

Datum

Datum: 19/07/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Aanleiding tot opmaak van het dossier	4
2.	Beschrijvend gedeelte	4
2.1.	Ruimtelijke context.....	4
2.2.	Historiek van het beschermde goed	4
2.3.	Historiek van het beschermings- en beheerdossier	5
2.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	5
2.5.	Juridische toestand.....	6
2.5.1.	Adres en kadaster	6
2.5.2.	Onroerend erfgoed	6
2.5.3.	Omgeving	6
3.	Evaluerend gedeelte	6
3.1.	Evaluatie van de opheffing van de bescherming	6
3.2.	Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan	7
3.3.	Motivering van de afbakening van de opheffing	7
4.	Bronnen	7
4.1.	Archieven	7
4.2.	Literatuur	7
4.3.	Digitale bronnen.....	7
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	7
5.1.	Omgevingsplan	7
5.2.	Fotobijlage	8
5.3.	Documentatie	8

1. AANLEIDING TOT OPMAAK VAN HET DOSSIER

Dit is het inhoudelijk dossier bij het opheffingsbesluit van een Beuk in het Domein Egmontkasteel in Zottegem. De opheffing van de bescherming als monument kadert in de evaluatie van het beschermde erfgoedbestand, zoals ingeschreven in de Beleidsnota Onroerend Erfgoed (2019-2024) van minister Matthias Diependaele.

De bescherming van Domein Egmontkasteel werd onderzocht in het project 'snelle screening' (2021-2022). Deze snelle screening had als doel om op een termijn van anderhalf jaar die beschermingen te detecteren die vandaag overduidelijk niet meer aan de hedendaagse selectiecriteria voor bescherming voldoen. Met uitzondering van de stedenbouwkundige ensembles en het archeologisch en varend erfgoed, werd het volledige beschermde bestand gescreend.

Dit dossier betreft de gedeeltelijke opheffing van de bescherming als monument van Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen; meer bepaald de bescherming van de beuk wordt opgeheven. De overige beschermde delen van het Domein Egmontkasteel uit het ministerieel besluit van 12 januari 1987 blijven beschermd.

2. BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1. Ruimtelijke context

De beuk in het Domein Egmontkasteel, gelegen Heldenlaan 92 in Zottegem, bevond zich bij de noordoostelijke hoek van de kasteelvleugel en vormde samen met de taxussen een relict van de vroegere tuinaanleg. De beuk werd beschermd als monument bij ministerieel besluit van 12 januari 1987. De bescherming als monument betreft de oude beuk bij de noordoosthoek van de kasteelvleugel en de twee taxussen langsheen de ringmuur van de vroegere burcht.

Deze beuk en taxussen zijn beschermd als monument omwille van het algemene belang gevormd door de historische waarde.

2.2. Historiek van het beschermde goed

Het Egmontkasteel is een in oorsprong middeleeuwse burcht ten noorden van het centrum van Zottegem. Het latere 16de-eeuwse kasteel werd in de loop van de 18de en 19de eeuw verbouwd en wordt omgeven door een park met onder andere een oude beuk en twee taxussen als relict van de oorspronkelijke tuinaanleg¹.

De monumentale beuk (*Fagus sylvatica*) bij de noordoosthoek van het Egmontkasteel in Zottegem had in 1959 een stamontrek van 450 cm². De beuk was aangeplant op een verland gedeelte van de vroegere gracht ten noordoosten van het kasteel³.

In 1980 werd de beuk geïnventariseerd als bruine beuk (*Fagus sylvatica Atropunicea*) met een stamontrek van 550 cm⁴.

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: Domein Egmontkasteel [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/9604> (geraadpleegd op 19 juli 2023).

² Archief Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Archief KCML 140: Domein Egmontkasteel.

³ VAN DEN BOSSCHE H. 1990: De Burcht en het Egmontkasteel te Zottegem. M&L, 9/3: 12-48.

⁴ Archief Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beheersarchief BOUW 23 (Zottegem): Domein Egmontkasteel.

In 1986 werd voor de beuk een stamomtrek gemeten van 496 cm (vermoedelijk op een iets andere hoogte dan in 1980). De totale hoogte bedroeg toen 32,50 m, de takvrije stamlengte 7,50 m en de kroonbreedte circa 30 m⁵.

2.3. Historiek van het beschermings- en beheerdossier

Het Domein Egmontkasteel werd beschermd als monument bij ministerieel besluit van 12 januari 1987, omwille van de historische, artistieke en archeologische waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 27 maart 1987.

De oude beuk bij de noordoosthoek van de kasteelvleugel en de twee taxussen werden bij hetzelfde besluit van 12 januari 1987 beschermd als monument, omwille van de historische waarde.

Het algemeen belang gevormd door de erfgoedwaarden wordt in het inhoudelijk dossier bij het beschermingsbesluit als volgt omschreven:

- de historische waarde: de oude beuk bij de noordoosthoek van de kasteelvleugel en de twee taxussen langsheen de ringmuur van de vroegere burcht (Zottegem, enige sectie, 1e blad, perceelnummer 194c-deel) omwille van de historische waarde als overblijfsel van de tuinaanleg nadat de gracht van de middeleeuwse burcht was gedempt.

In hetzelfde ministerieel besluit van 12 januari 1987 werden ook het zuidelijk deel van het Egmontkasteel, de 18de-eeuwse hellende toegang en muur, de bovengrondse en ondergrondse overblijfselen van de ringmuur van de vroegere burcht, en het gehele park als monument beschermd.

Het noordelijk deel van het Egmontkasteel werd reeds beschermd als monument bij koninklijk besluit van 29 mei 1964. Het gehele park van Domein Egmontkasteel maakt eveneens deel uit van het beschermde stadsgezicht Stadskern Zottegem, beschermd bij koninklijk besluit van 22 mei 1981.

In 1986 werd reuzenzwam (*Meripilus giganteus*) vastgesteld aan de wortelvoet van de beuk. In 1987 werden snoei- en bodemverbeteringswerken uitgevoerd door de firma Copijn met de bedoeling te beuk te redden⁶.

Bij een zware storm op 25 januari 1990 is de beuk ontworteld en omgevallen⁷. Er werd geen vervanging van de boom opgelegd.

2.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit opheffingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens meerdere plaatsbezoeken op 8 september en 4 november 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de opheffing.

De monumentale beuk is verdwenen en werd niet vervangen.

⁵ Archief Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beheersarchief BOUW 23 (Zottegem): Domein Egmontkasteel.

⁶ Archief Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beheersarchief BOUW 23 (Zottegem): Domein Egmontkasteel; Archief Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beschermingsarchief RES 0236-0238: Domein Egmontkasteel.

⁷ VAN DEN BOSSCHE H. 1990: De Burcht en het Egmontkasteel te Zottegem. M&L, 9/3: 12-48.

Aan de noordoosthoek van het Egmontkasteel staan tegenwoordig slechts twee haagbeuken (*Carpinus betulus*) en een treurhoningboom (*Styphnolobia japonica* 'Pendula')⁸.

2.5. Juridische toestand

2.5.1. Adres en kadaster

De locatie van de bescherming van Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen is Heldenlaan 92, Zottegem. Kadastraal is dit bekend als Zottegem, eerste afdeling, sectie A, perceelnummer 194D (deel). In het oorspronkelijk beschermingsbesluit wordt dit omschreven als: Zottegem, enige sectie, 1e blad, perceelnummer 194C (deel). De kadastrale toestand is gewijzigd ten opzicht van het ogenblik van de bescherming.

2.5.2. Onroerend erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit opheffingsdossier over gaat.

Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen, meer bepaald de beuk:

- Is [beschermd](#) als monument als deel van het Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen op 12 januari 1987.
- Valt binnen het [beschermde park](#) van het Domein Egmontkasteel, beschermd in hetzelfde ministerieel besluit van 12 januari 1987.
- Valt binnen het [beschermde stadsgezicht](#) Stadskern Zottegem, beschermd bij ministerieel besluit van 22 mei 1981.
- Omvat gedeeltelijk het niet-vastgestelde landschappelijk erfgoedelement Treurhoningboom Egmontpark met [ID301917](#).
- Staat in de onmiddellijke nabijheid van het [beschermde monument](#) Domein Egmontkasteel: kasteel, beschermd bij koninklijk besluit van 29 mei 1964.

2.5.3. Omgeving

Het perceel met adres Heldenlaan 92 valt volgens het origineel gewestplan Aalst - Ninove - Geraardsbergen - Zottegem van 30 mei 1978 in gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut.

Het perceel ligt in het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan Afbakening van het kleinstedelijk gebied Zottegem van 17 november 2008.

3. EVALUEREND GEDEELTE

3.1. Evaluatie van de opheffing van de bescherming

De beuk bij de noordoosthoek van het Egmontkasteel in Zottegem werd op 12 januari 1987 beschermd omwille van de historische waarde.

Op 25 januari 1990 is de boom omgevallen tijdens een storm. De boom werd niet vervangen.

De erfgoedwaarde van de beuk, namelijk de historische waarde, is volledig verloren gegaan door het omvallen in 1990. Er werd geen heraanplant opgelegd.

⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: Treurhoningboom Egmontpark [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301917> (geraadpleegd op 7 juli 2023).

De bescherming als monument van de beuk in het Domein Egmontkasteel wordt opgeheven omdat de erfgoedwaarden onherstelbaar zijn aangetast of verloren gegaan.

3.2. Registratie van de erfgoedwaarden die verloren gaan

De erfgoedwaarde, namelijk de historische waarde, is door het verdwijnen van de beuk reeds volledig verloren gegaan. De overige beschermde delen van het Domein Egmontkasteel blijven beschermd. Het opheffingsdossier registreert de erfgoedwaarde die verloren is gegaan voldoende. Er zijn bijgevolg geen bijkomende maatregelen vereist.

3.3. Motivering van de afbakening van de opheffing

De bescherming als monument van Domein Egmontkasteel: beuk en taxussen, Heldenlaan 92 in Zottegem, wordt gedeeltelijk opgeheven. Het kadastraal perceel gevat door de opheffing is opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

De kadastrale gegevens van het beschermd onroerend goed werden gewijzigd ten opzichte van het ogenblik van bescherming.

4. BRONNEN

4.1. Archieven

Archief Onroerend Erfgoed:

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Archief KCML 140: Domein Egmontkasteel.

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beschermingsarchief RES 0236-0238: Domein Egmontkasteel.

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beheersarchief BOUW 23 (Zottegem): Domein Egmontkasteel.

4.2. Literatuur

VAN DEN BOSSCHE H. 1990: De Burcht en het Egmontkasteel te Zottegem. M&L, 9/3: 12-48.

4.3. Digitale bronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: Domein Egmontkasteel [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/9604> (geraadpleegd op 19 juli 2023).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: Treurhoningboom Egmontpark [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/301917> (geraadpleegd op 7 juli 2023).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk opheffingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archieffoto's, bouwplannen, kadastermutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.